

METODE ACTIVE ÎN ÎNVĂȚAREA CENTRATĂ PE ELEV

PROF. BUIA ELISABETA

LICEUL TEHNOLOGIC „LIVIU REBREANU” MAIERU

Metodele interactive de grup sunt modalități moderne de stimulare a învățării și dezvoltării personale încă de la vârstele timpurii, sunt instrumente didactice care favorizează interschimbul de idei, de experiențe, de cunoștințe.

Interactivitatea presupune o învățare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii și argumente, creează situații de învățare centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența reciprocă din interiorul microgrupurilor și interacțiunea socială a membrilor unui grup.

Avantajele interacțiunii:

~ în condițiile îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, generând un comportament contagios și o strădanie competitivă; în rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiterea de ipoteze multiple și variate; (D. Ausubel, 1981)

~ stimulează efortul și productivitatea individului;

~ este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare; (D. Ausubel)

~ există o dinamică intergrupală cu influențe favorabile în planul personalității;

~ subiecții care lucrează în echipă sunt capabili să aplice și să sintetizeze

cunoștințele în moduri variate și complexe, învățând în același timp mai temeinic decât în cazul lucrului individual;

~ dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună - componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare.(Johnson și Johnson, 1983);

~dezvoltă inteligențele multiple, capacități specifice inteligenței lingvistice (ce implică sensibilitatea de a vorbi și de a scrie; include abilitatea de a folosi efectiv limba pentru a se exprima retoric, poetic și pentru a-și aminti informațiile), inteligenței logice-matematice (ce constă în capacitatea de a analiza logic problemele, de a realiza operații matematice și de a investiga științific sarcinile, de a face deducții), inteligența spațială (care se referă la capacitatea, potențialul de a recunoaște și a folosi patternurile spațiului; capacitatea de a crea reprezentări nu doar vizuale), inteligența interpersonală (capacitatea de a înțelege intențiile, motivațiile, dorințele celorlalți, creând oportunități în munca colectivă), inteligența intrapersonală (capacitatea de autoîn-țelegere, autoapreciere corectă a propriilor senti-mente, motivații, temeri), inteligența naturalistă (care face omul capabil să recunoască, să clasifice și să se inspire din mediul înconjurător), inteligența morală (preocupată de reguli, comportament, atitudini) – Gardner H. – 1993;

~ stimulează și dezvoltă capacități cognitive complexe (gândirea divergentă, gândirea critică, gândirea laterală – capacitatea de a privi și a cerceta lucrurile în alt mod, de a relaxa controlul gândirii);

~ munca în grup permite împărțirea sarcinilor și responsabilităților în părți mult mai ușor de realizat;

~ timpul de soluționare a problemelor este de cele mai multe ori mai scurt în cazul lucrului în grup decât atunci când se încearcă găsirea rezolvărilor pe cont propriu;

~ cu o dirijare adecvată, învățarea prin cooperare dezvoltă și diversifică priceperile, capacitățile și deprinderile sociale ale elevilor;

~ interrelațiile dintre membrii grupului, emulația, sporește interesul pentru o temă sau o sarcină dată, motivând elevii pentru învățare;

~ lucrul în echipă oferă elevilor posibilitatea de a-și împărtăși părerile, experiența,

ideile, strategiile personale de lucru, informațiile;

~ se reduce la minim fenomenul blocajului emoțional al creativității;

~ grupul dă un sentiment de încredere, de siguranță, antrenare reciprocă a

membrilor ce duce la dispariția fricii de eșec și curajul de a-și asuma riscul;

~ interacțiunea colectivă are ca efect și “educarea stăpânirii de sine și a unui comportament tolerant față de opiniile celorlalți, înfrângerea subiecți-vismului și acceptarea gândirii colective” (Crenguța L. Oprea, 2000, p. 47)

Învățământul modern preconizează o metodologie axată pe acțiune, operatorie, deci pe promovarea metodelor interactive care să solicite mecanismele gândirii, ale inteligenței, ale imaginației și creativității. “Activ” este elevul care “depune efort de reflecție personală, interioară și abstractă, care întreprinde o acțiune mintală de căutare, de cercetare și redescoperire a adevărilor, de elaborarea a noilor cunoștințe. “Activismul exterior” vine deci să servească drept suport material “activismului interior”, psihic, mental, să devină un purtător al acestuia.” (Ioan Cerghit, 1997, p.73)

Structurile autoritare dintr-un grup sau piedicile împotriva comunicării pot foarte bine limita participarea activă a anumitor membrii la o acțiune coordonată.

Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții.

Învățământul preșcolar are un anumit specific, dacă ne gândim la vârsta celor ce-l urmează, ceea ce nu exclude utilizarea metodelor active-interactive. Din punctul meu de vedere, prin felul în care educatoarea solicită întrebări, prin felul în care organizează activitatea de formare și informare a copilului, prin accentul pe care-l pune pe dezvoltarea proceselor cognitive-aplicative, influențează comportamentul activ și creativ al copilului. Jocul de rol, experimentul, observația, jocul interactiv, portofoliul, metoda proiectului, sunt câteva din metodele interactive ce se pot utiliza cu succes în grădiniță.

O învățare eficientă, durabilă, este aceea care are la bază participarea activă a elevului la descoperirea informațiilor, a sensului și utilității lor.

În lecțiile tradiționale, formele predominante de organizare a elevilor sunt cele frontale, când dascălul lucrează simultan cu întreaga clasă și toți elevii rezolvă aceeași sarcină de lucru.

În lecțiile centrate pe elev sunt dominante activitățile individuale și în grupuri mici. Pentru crearea unui cadru eficient de învățare este importantă echilibrarea instruirii frontale, individuale și grupale .

Dacă sunt dascăli care optează pentru predarea tradițională, aceasta se datorează faptului că le este teamă cel mai mult de zgomot, de pierderea controlului asupra clasei și au rețineri din cauza necunoașterii tehnicilor prin care pot determina pe elevi să lucreze eficient împreună. Desigur că primele încercări sunt nesigure sau constituie mici eșecuri, însă prin perseverență și printr-o analiză riguroasă a activității proprii și a elevilor, fiecare dascăl este capabil să schimbe mediul educațional în lecție. Schimbarea este un proces de durată, desfășurat în pași mici. În fiecare lecție se introduce un element nou (tehnică, strategie, formă de organizare), iar după evaluarea rezultatelor se renunță la anumite aspecte și se aplică altele. Fiecare lecție devine un mic experiment didactic prin care se confirmă sau se infirmă diferitele ipoteze de lucru pe care a fost fundamentată cercetarea.

Punctele forte ale activității organizate în grupuri mici sunt:

- ~ dezvoltarea abilităților de comunicare;
- ~ creșterea gradului de implicare în activitate;
- ~ creșterea responsabilității elevului față de propria învățare, dar și față de grup;
- ~ creșterea eficienței învățării;
- ~ dezvoltarea abilității de cooperare;
- ~ dezvoltarea identității personale;
- ~ schimbarea atitudinii față de mediul educațional școlar.

Desigur, organizarea activității în grupuri mici are unele puncte slabe:

- ~ slab control asupra cantității și calității învățării;
- ~ cantitate mică și calitate incertă a cunoștințelor dobândite de elevi;

Valențele formativ-educative care recomandă aceste metode interactive ca practici de succes atât pentru învățare cât și pentru evaluare, sunt următoarele:

~stimulează implicarea activă în sarcină a elevilor, aceștia fiind mai conștienți de responsabilitatea ce și-o asumă;

~ exersează capacitățile de analiză și de luare a deciziilor oportune la momentul potrivit, stimulând inițiativa tuturor elevilor implicați în sarcină;

~ asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, exersarea priceperilor și capacităților în variate contexte și situații;

~ asigură o mai bună clarificare conceptual și o integrare ușoară a cunoștințelor asimilate în sistemul noțional, devenind astfel operaționale;

~ unele dintre ele, cum ar fi portofoliul, oferă o perspectivă de ansamblu asupra activității elevului pe o perioadă mai lungă de timp, depășind neajunsurile altor metode tradiționale de evaluare cu caracter de sondaj și între elevi;

~ asigură un demers interactiv al actului de predare–învățare–evaluare, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru fiecare elev, valorificând și stimulând potențialul creativ și originalitatea acestuia;

~ descurajează practicile de speculare sau de învățare doar pentru notă;

Vorbind despre necesitatea inovării în domeniul metodologiei didactice și a căutării de noi variante pentru a spori eficiența activității instructiv-educative din școală, prin directă implicarea a elevului și mobilizarea efortului său cognitiv, profesorul Ioan Cerghit afirmă:

“Pedagogia modernă nu caută să impună nici un fel de rețetar rigid, dimpotrivă, consideră că fixitatea metodelor, conservatorismul educatorilor, rutina excesivă, indiferența etc. aduc mari prejudicii efortului actual de ridicare a învățământului pe noi trepte; ea nu se opune în nici un fel inițiativei și originalității individuale sau colective de regândire și reconsiderare în spirit creator a oricăror aspecte care privesc perfecționarea și modernizarea metodologiei învățământului de toate gradele. În fond creația, în materie de metodologie, înseamnă o neconținută căutare, reînnoire și îmbunătățire a condițiilor de muncă în instituțiile școlare.” (1997, p. 44)

Bibliografie:

1. Cerghit, Ioan (2006), „Metode de învățământ”, Iași, Editura Polirom.
2. Breben S., Gongea E., Ruiu G., Fulga M.(2002), „Metode interactive de grup”, Editura Arves
3. Dulamă, Maria, Eliza(2002), „ Modele, strategii și tehnici didactice activizante”, Editura Clusium